KOCASI MÜEBBET HAPİS ALAN YENİ EVLİ BİR BAYANIN DURUMU(3)

(...dünden devam)

□□□□□□□(□ul‘): dilde, çıkarmak, soyunmak. azletmek anlam-larına gelir. Terim olarak dinde kadının, ayrılmak için kocasına mal veya para gibi bir ödün vererek ayrılmasıdır. Bu hususta şöyle bir olay anlatılır: Sâbit ibn Kays'ın karısı Übeyy oğlu Abdullah kızı Cemîle (veya Habîbe), kocasının çirkinliğinden, başka bir rivâyete göre de kendisini dövmesinden dolayı Hz. Peygamber'den, kendisini kocasından ayırmasını ister. Kocası Sâbit de boşamak için kadına mehr olarak verdiği bahçenin geri verilmesini şart koşar. Cemîle, yalnız bahçeyi değil, daha fazlasını da vermeğe râzı olduğunu söyler. Hz. Peygamber (s.a.v.), Sâbit'e yalnız bahçeyi alıp kadını serbest bırakmasını emreder. İşte İslâm'da ilk □ul‘ olayı budur (Râzî, Mefâtîhu'l-ğayb: 2/249; İbn Kesîr, Tefsîr) .

Âyetin açıkladığı üzere hul‘, ancak eşlerin, Allah'ın emrettiği biçimde güzel geçinemeyeceklerini iyice anladıkları zaman yapı-labilir. Allah'ın belirttiği sınırlara uymamak: geçimsizlik, itâatsizlik, dövme, hakaret, ihmal, hastalık, bunaklık, çirkinlik gibi hallerden ileri gelir. Mecbur kalmadan böyle bir yola başvurmak günahtır. Peyg-amber(s.a.v.)in: *"Hangi kadın zorunlu bir neden olmadan kocasından, kendisini boşamasını isterse ona cennet kokusu harâm-dır"* (İbn Mâce, Talâk: 21; Ebû Dâvûd, Talâk: b. fî'l-hul‘; Dârimî, Talâk: 6) dediği rivâyet edilmiştir .

Zemahşerî: "Erkek ve kadının, Allah'ın sınırlarında durama-yacaklarından korkarsanız..." hitâbının, devlet adamlarına ve yargıç-lara yönelik olduğunu söyler. Bu anlayış doğrudur. Nitekim Cemîle de dâvâsını Hz. Peygamber'e götürmüştür. Elbette eşlerin kendi aralarında çözemedikleri sorunları yargıcın çözmesi gerekir.

Hul‘dan ayrı olarak kadın, nikâh esnasında boşama yetki-sinin kendisine verilmesini şart koşabilir. Koca bunu kabul ederse kadın kendi kendisini boşayabilir. Böyle kadına el-mufavvada (talâkı kendi yetkisine verilmiş kadın) denilir. el-Mufavva□a, bu hakkını kullandığı zaman talâkı kesin talâk olur.

İslâm hukukuna göre boşama, normal olarak erkeğin elindedir ama, erkek âilesine karşı görev

ve sorumluluklarını yerine getirmezse kadının da boşama hakkı vardır.

Meselâ erkek, âilesine karşı kocalık görevini yapamıyorsa, iktidarsızsa yahut karısının geçimini sağlamıyorsa kadın dâvâ açıp boşanabilir.

(devamı yarın..)